

METEOROK

AZ MMTÉH ROVATA

Adatgyűjtő: Horváth Ferenc -- 8200 Veszprém. Somogyi u. 14.

METEORMEGFIGYELÉSEK '83. dec. — '84. jan.

észlelők	vizu	foto	tel	mm
Bíró Levente /Salonta,R/	3.5/8	-	-	101.8/9373
Bucsi Gábor /Békés/	4.0/0	4.0/0	-/1	124.6/1579
Csabai László /Békéscsaba/	1.2/4	4.9/?	-	-
Farkas Ernő /Budapest/	13.8/34	8.0/0	-	-
Fidrich Róbert /Bakonycsernye/	4.4/17	-	-/2	-
Forgács Zoltán /Vecsés/	9.1/19	-	-	-
Földesi Ferenc /Veszprém/	-	0.5/0	-	-
Gyarmati Zoltán /Mezőberény/	-	-	-	5.7/12
Hardi Ferenc /Tapolca/	-	59.4/2	-	30.3/1698
Hevesi Zoltán /Kaposvár/	-	16.7/?	-	-
Iskum József /Budapest/	1.3/3	1.3/0	-	-
Keszthelyi Sándor /Vasas/	-/2	-	-/2	-
Kispál Sándor /Budapest/	5.0/6	-	-	?/27
Kósa-Kiss Attila /Salonta,R/	4.1/17	-	-	-
Lőrincz Miklós /Pécs/	-	-	-	1.6/42
Mizser Attila /Budapest/	-	25.8/0	-	-
Mojdisz István /Békéscsaba/	2.7/13	-	-	-
Sajtz András /Satu-Nou,R/	4.4/10	-	-	-
Ságodi Ibolya /Szeged/	2.0/3	-	-	-
Süle Gábor /Budapest/	3.0/7	-	-	-
Szász Csaba /Brassov,R/	1.5/9	-	-	-
Szolnoki Tibor /Budapest/	4.0/5	2.0/0	-	-
Tóth György /Budapest/	4.5/3	-	-	-

Szórvány /1 óra vagy rövidebb időtartamu/ vizuális észlelést végeztek továbbá:

Ábrahám Attila /Békéscsaba/	Kész László /Bóly/
Ábrahám Tibor /Békéscsaba/	Petró József /Tapolca/
Born Gergely /Békéscsaba/	Priskin István /Békéscsaba/
Bérczi Szaniszló /Budapest/	Szabó Bálint /Debrecen/
Fogarasi Attila /Bakonycsernye/	Szabó Sándor /Bóly/
Fogarasi Tamás /Bakonycsernye/	Szigeti Gábor /Békéscsaba/
ifj. Hódi Attila /Szeged/	Unyatinzski Zoltán /Békéscsaba/
Hódi Attila /Szeged/	Vágó Balázs /Bakonycsernye/

A két hónapban 39 fő végzett meteormegfigyelést.

December időjárása jórészt lehetővé tette az észleléseket, amint ezt a beérkezett adatok is bizonyítják. Vizuális észlelések 16 éjszakán történtek, inkább rövidebb, mint hosszabb ideig. A fotografikus megfigyelések 8 éjszakát érintettek, mikrometeorit gyűjtés 10 alkalommal történt.

Januárban korántsem volt ilyen kedvező az idő, a borultság volt a jellemző. Így érthető, hogy mindössze 7 napon történt

vizuális, ill. 6-on fotografikus megfigyelés. A mikrometeorit-észlelők ugyanakkor kedvükre tevékenykedhettek, és a hónap 17 napján ezt meg is tették.

Vizuális észlelést 33-an végeztek, 78.1 óra alatt 180 meteorot figyeltek meg. Csoportos észlelés mindössze egy alkalommal történt és az is mindössze fél óráig volt csoportos.

Az év első nagy, zavaró holdfény hiányában látványosnak ígérkező meteoráramlatának, a Quadrantidáknak megfigyelését az ország több pontján is tervezték. December végén, január elején több derült éjszaka jogosította fel reményre megfigyelőinket. Az egyébként igen éles jelentkezésű rajnak a számítások szerint január 3/4-én éjfélkor következett be a maximuma. Veszprémben, Süllyáson és Kajdacson jól felkészült észlelőcsoportok várták a meteorzáport. A maximum éjjelen a nagyon gyenge, párás égen egyik helyen sem lehetett 22 h-nál tovább észlelni. A kevés használható adat mellett viszont megjegyezték a szemtanúk, hogy "a borulásig is eléggé intenzív volt a meteorhullás", bár az esti órákban a rádiáns még a horizont közelében található.

Január elejének másik érdekessége a tűzgömbök az év más időszakaihoz viszonyított nagy mennyisége. A táblázatban szereplőkön kívül tudomásunk van más, laikusok által megfigyelt jelenségekről is. Sőt, korábbi évekre visszatekintve feltűnő, hogy ilyenkor, január elején ez a nagy tűzgömb-gyakoriság nem rendkívüli. /Lásd pl.: Meteor '83/6. szám, 17. old./ Érdemes lenne egyszer egy összefoglaló feldolgozást készíteni a témában!

Tűzgömbök -- december-január						
1983.	12.	12.	19:20	UT	-7 ^m	Bíró Levente
	12.	14.	00:23		-4	Mojdisz István
1984.	01.	01.	22:23	UT	-4 ^m	Fidrich Róbert
	01.	03.	16:41		-5	Fidrich Róbert
	01.	03.	19:13		-8	Kész László, Szabó S.
	01.	04.	22:38		-7	Süle Gábor
	01.	05.	22:36		-5	Petró József
	01.	14.	21:03		-5	Szolnoki Tibor

Az időszak érdekesebb jelenségei:

Forgács Zoltán XII. 28-án 18:57 UT-kor a 00:40+03 koordinátákból egy 0.5 sec-ig látszó, -2^m-s pontszerű meteorot látott feltűnni. Iskum József XII. 28-án 23:06 UT-kor 19:00+67 koordinátákból egy 0.8 sec-es +4^m-s pontszerű meteorot észlelt.

December legfényesebb meteorját 12/13-án Bíró Levente látta Nagyszalontáról, amelyről az alábbi beszámolót küldte:
 "...hirtelen lecsökkent a fénye -7^m-ről -2^m-ra, majd újra -7^m-ra fényesedett ki, végül -6^m-ról szépen kihúnyt. A tűzgömb magja körül lángoló fénykarika égett, lobogott! "

Január legfényesebb jelenségeként 3/4-én 19:13 UT-kor Kész László és Szabó Sándor egy -8^m -s tűzgömböt látott Bólyból:

"Meteorészlelésünk mély-ég és kettős-észleléssel párhuzamosan folyt. Kettőnk közül valaki mindig a kitűzött égtáj felé észlelt. 19:13 UT-kor a zenittől egy kissé délre, a Bika és a Kos határán feltűnt egy fényes Quadrantida-tűzgömb. Koordinátái: 03:10+38-tól kb. 04:00-30-ig. Hirtelen fényesedett, kb. 5 sec-ig látszott, mialatt kb. 50°-ot futott be az égen. Színe mindvégig sárga volt. "Elterült", kb. 0.5^o-os feje csepp alakúnak tűnt, vékony és halvány csóvával. Utjának kb. második harmadánál volt a legfényesebb, mintegy -8^m ! Ujta végén a látóhatárhoz közeledve lelassult, elhalványodott /talán a párásság miatt/. Sárgás, füstszerű nyomot hagyott maga után, amely az első tíz sec-ben gyorsan halványodott, kb. 20-25 sec-ig volt sejtethő. "

A Meteor múlt havi számában megjelent, január 13-i kora reggeli tűzgömbörről szóló felhívásra lapzártáig nem érkezett megfigyelési beszámoló. Ezen a napon az ország felett nagyjából borult ég uralkodott, ezért nincs sok remény hazai regisztrálására.

Fotografikus észlelést 9 fő végzett 122.6 órán keresztül. Néhányan még nem hívták elő negatívjaikat. Hardinak sikerült lefényképeznie az év első meteorjait, amelyek a Quadrantida meteorraj tagjainak tűnnek.

Teleszkopikus meteorokat összesen ketten figyeltek meg, 4 darabot, véletlenül megpillantva őket.

Mikrometeoritokat is csak kevesen gyűjtöttek, de szorgalmuk és türelmük dicséretes, mivel hatan 264 óra alatt 12.731 db szemcsét számoltak meg! Ez a szám kiemelkedően magas érték az MMTEH történetében - még ha két hónap adatairól van is szó.

AZ AMATŐRMETEOROLÓGIÁRÓL

- hof -

A meteorológiai megfigyeléseket - szervezeten - először 1976-ban végeztünk és gyűjtöttünk. A mozgalom az amatőrcsillagász megfigyelőmunkából nőtt ki, résztvevői nagyjából jelenleg is amatőrcsillagászok. Ez érthető, hiszen a szabad ég alatt tevékenykedő embert nem hagyhatják hidegen a légkör változásai, munkájának sikere ettől is függ nagyrészt.

A csillagászathoz kötődő témakörök /égbolt-takartság, éjszakai ég állapota/ mellett mások is helyet kaptak megfigyelési programjainkban. Kiadványunkat, az ATMOZSZFERÁT, amelyben a megfigyelési eredményeket ismertettük, a bólyi DRACO szakör adta ki, Dalos Endre segítőkészsége nyomán. 1980-ban átszervezés történt, a kiadvány gazdája a Népművelési Intézet lett. A téma - a szerkesztő más irányú elfoglaltsága miatt - némi hanyatlásnak indult.

A múlt év végén új szerkesztőt üdvözölhattünk: Hevesi Zoltán vállalta a téma irányítását. Időközben nyomdakész állapotba került a következő ATMOZSZFERA-szám, valamint egy új Amatőrmeteorológiai Észlelési Programtájékoztató /Mojdisz István és Nagy Zoltán munkája/. Az amatőrmeteorológia tehat újabb fellendülés előtt áll. Az érdeklődők Hevesi Zoltánhoz forduljanak /7400 Kaposvár, Buzavirág u 3/5./ /tey/